

Resultaten van de participatie rondom de omgevingsvisie

De participatie

Op 15 juli 2025 organiseerden we een bijeenkomst op het strand van Harlingen en in Zilt over de omgevingsvisie die we aan het maken zijn. Daar kregen inwoners van Harlingen tien stellingen of dilemma's voorgelegd op posters op het strand. Die gingen over drie thema's: wonen, verbinden (infrastructuur en parkeren) en leefbaarheid. Daarover konden ze in gesprek met bestuurders en ambtenaren. Zo konden ze toelichting krijgen op de stellingen en dilemma's en hun eigen standpunten toelichten.. De voorkeuren ten aanzien van de stellingen en dilemma's konden vervolgens op formulieren worden ingevuld, wat het overgrote deel van de aanwezigen ook gedaan heeft. Voor degenen die er niet bij konden zijn op het strand of nog eens rustig wilden nadenken over hun keuzes was er ook de mogelijkheid op ons participatieplatform SamenHarlingen.nl de vragen in te vullen. In totaal zijn 147 formulieren ingevuld, waarvan 124 op papier (op het strand) en 23 digitaal via SamenHarlingen. Doordat er geen selectie of correctie op de samenstelling van de groep invullers is geweest zijn de resultaten niet statistisch keihard. Maar ze geven wel een betrouwbare inschatting van de populariteit van diverse keuzes, met name bij de overduidelijke uitslagen. We hebben ze daarom ingedeeld op (over)duidelijkheid van de uitslag. Verder is veel gebruik gemaakt van de mogelijkheid toelichting te geven, wat inzicht geeft in het 'waarom' achter keuzes. Die toelichtingen vatten we hieronder samen.

Vaak tellen de categorieën bij de diverse stellingen/dilemma's niet op tot 147. Dat komt omdat niet op ieder formulier iedere vraag is ingevuld. Daarnaast waren op sommige formulieren meer antwoorden ingevuld bij een vraag, waardoor het totaal over de antwoordcategorieën soms ook boven 147 uitkomt. De resultaten zijn in drie groepen in te delen. De eerste is die waarbij sprake is van een overduidelijke voorkeur van de invullers. De tweede die waarbij ook sprake is van voorkeur, maar minder overweldigend en de derde categorie is die waarover de meningen redelijk gelijk verdeeld zijn.

De geen twijfel uitslagen

In de eerste categorie vinden we twee van de drie dilemma's over verbinden en de vraag over de noodzaak voorzieningen (zorg, sport ,enzovoorts) in de buurt 'live' beschikbaar te hebben.

1) Doorrijden of flaneren?

Het dilemma 'Doorrijden of flaneren' polst de voorkeur tussen de mogelijkheid hebben zo snel mogelijk van A naar B te komen of meer ruimte voor andere zaken (als wandelen, ontmoeten) te creëren. De uitslag hiervan was overduidelijk. Van de respondenten kozen er 111 voor 'flaneren' en slechts 21 voor 'doorrijden'.

Doorrijden of flaneren	Doorrijden	Flaneren
	21	111

De motieven achter het 'flaneren' antwoord

Een eerste meermalen ingebracht argument om te kiezen voor 'flaneren' is dat dat goed is voor ontmoeten, de sociale samenhang, gezellig en eenzaamheid tegengaat. Ook leidt het tot rust en onthaasting in deze snelle tijden. Een ander regelmatig ingebracht argument is dat Harlingen niet zo groot is en alles met de fiets of zelfs lopend wel goed te doen is. En dat bewegen is goed voor je. Verder kunnen volgens meerdere respondenten mensen in Harlingen snel van A naar B of om Harlingen heen via de snelweg en andere wegen 'buitenom'. Sommigen specificeren de locatie, en

geven aan dat vooral het centrum, of meer specifiek de Voorstraat, Bredeplaats en directe omgeving, meer voor wandelen bestemd zouden moeten worden. Auto's zouden daarvoor moeten wijken uit het centrum, al geven ook meerdere respondenten aan dat dan wel goede parkeergelegenheid aan de randen van het centrum moet bestaan en in algemene zin autogebruik wel mogelijk moet blijven voor inwoners van Harlingen. Ten slotte geven sommige respondenten aan wel meer en meer diverse wandelroutes te willen zien.

De motieven achter de 'doorrijden' keuze

De voorstanders van doorrijden voeren aan dat het wel belangrijk is om van de ene wijk naar de andere te kunnen komen en dat er al voldoende plekken om te wandelen en ontmoeten zijn. Ze benadrukken ook dat het belangrijk is om het centrum van Harlingen niet helemaal af te sluiten, omdat bezoekers dan andere steden opzoeken.

Dan zijn er, net als bij andere vragen, ook respondenten die vinden dat zowel doorrijden als flaneren nodig zijn en gecombineerd kunnen worden.

2) Investeren in fiets, lopen en OV versus investeren in de auto

Ook de keuze om meer te investeren in fiets, lopen en/of OV of juist in de auto kent een duidelijke uitslag. 118 respondenten kozen voor investeren in fiets, lopen en OV en slechts 11 voor investeren in de auto.

Fiets/OV/wandel of auto	Fiets, lopen, OV	Auto
	118	11

Argumenten voor investeren in fiets, lopen en/of OV

Argumenten om vooral te investeren in fiets, lopen en/of OV zijn dat de afstanden in Harlingen niet groot zijn en fiets en lopen dus geschikte vervoermiddelen. Ook het belang van bewegen voor gezondheid wordt meermalen benoemd en de milieuwinst die wandelen, fietsen en OV opleveren. Ook zorgt een verschuiving naar fiets, wandelen en OV ervoor dat het verkeer niet druk aanvoelt, ook wanneer Harlingen in inwonertal zou groeien. Ook leidt met name wandelen tot meer ontmoeten. Daarnaast richten veel argumenten zich tegen de auto, die teveel (parkeer)ruimte inneemt en uit de binnenstad zouden moeten worden geweerd.

Andere respondenten benadrukken dat de autobezitter niet 'in het verdomhoekje' moet komen. Mensen moeten een auto kunnen behouden en parkeergelegenheid in de nabije omgeving. Voor slecht weer en mensen die slecht ter been zijn moet de mogelijkheden blijven om met de auto in het centrum te kunnen komen, bijvoorbeeld voor de markt.

Ook wordt door meerdere respondenten benadrukt dat er met name ten aanzien van het OV randvoorwaarden zijn om de overstap vanuit de auto meer te maken. Het lokale OV moet dan wel van hoge kwaliteit zijn (en op tijd rijden) en de kosten omlaag. Voor langere afstanden zouden er meer treinritten moeten zijn zodat het ook mogelijk is 'avonds nog thuis te komen'. Voor mensen met een beperking zouden een goede beltaxi of busje beschikbaar moeten zijn.

Argumenten voor investeren in de auto

Voorstanders van investeren in de auto wijzen met name op het volgens hen ondermaatse openbaar vervoer, dat autogebruik noodzakelijk maakt.

Ook bij dit dilemma pleiten sommige respondenten voor een mix, waarbij in delen van Harlingen meer in fiets, wandelen en OV wordt geïnvesteerd en in andere meer in de auto.

3) Welke voorzieningen persé fysiek, welke kunnen ook wel digitaal?

Over vier voorzieningen is gevraagd of men die graag fysiek in de buurt wilde of dat digitale beschikbaarheid ook goed genoeg was.

Digitaal of dichtbij		
Voorziening	In de buurt	Digitaal is oké
Zorg	107	21
Gemeentezaken	55	72
Winkels	112	9
Sportvoorzieningen	104	4

Het beeld over voorzieningen is grotendeels glashelder: de respondenten geven er in grote getale de voorkeur aan die fysiek in de buurt te houden (in tegenstelling tot digitaal beschikbaar). De verhouding is 107 tegen 21 voor zorgvoorzieningen en 104 tegen 4 voor sportvoorzieningen. Ondanks de opkomst van online winkelen is ook het beeld voor winkels duidelijk: 112 respondenten willen winkels fysiek in de buurt houden, 9 respondenten vinden digitaal winkelen ook prima.

Voor zorg maken enkele respondenten onderscheid tussen 'kleine', eerstelijns zorg als huisartsen, poli, hulpmiddelen, tandarts en ambulance en de 'grotere', minder frequente zorg. De eerste houdt men graag in de buurt, maar voor sommige respondenten is voor de minder frequente zorg Leeuwarden of soms zelfs digitaal ook goed genoeg.

De uitzondering wordt gevormd door gemeentezaken. Daarvan vindt een meerderheid van de respondenten (72 tegen 55) dat digitale dienstverlening in dat geval ook goed genoeg is.

Respondenten noemen uit zichzelf ook meerdere voorzieningen die ze graag fysiek in de buurt houden. Regelmatig genoemd worden kunst, cultuur, bibliotheek en erfgoed. Horeca houdt men ook graag in de buurt en ook OV en onderwijs worden genoemd. Het belang van politie/een wijkagent in de buurt wordt genoemd, voor laagdrempelig contact. Over sport zijn de meningen verdeeld. Sommigen vinden de huidige situatie prima, anderen pleiten voor het meer concentreren van sportvoorzieningen, aan de rand van de stad of juist centraal.

Voorzieningen die incidenteel worden benoemd als fijn om fysiek in de buurt te hebben zijn taxivervoer, speeltuinen, een hondenuitlaatservice, groen, een (buiten)zwembad, openbare toiletten, een bank, brandweer, een (schoon) strand, parkeergelegenheid, ontmoetingsruimte, stadstuinen. Een respondent vatte het samen als 'wat het leven prettig maakt, moet dichtbij'.

Ook wordt aangegeven dat het regelmatig en/en zal zijn in plaats van of/of. De omvang van Harlingen betekent bijvoorbeeld dat niet alles er te koop zal zijn dus digitaal winkelen is dan een goede aanvulling.

Benadrukt wordt dat het belangrijk is de mogelijkheid (gemeente)zaken niet digitaal te hoeven regelen open te houden voor mensen die dat niet kunnen of willen. Daarbij worden met name ouderen genoemd. In het algemeen wordt opgeroepen bewust te zijn van en bewust om te gaan met de effecten van digitalisering en gebruik van AI (artificial intelligence, kunstmatige intelligentie) op termijn.

Duidelijke richting, maar minder massaal

Dit zijn stellingen/dilemma's waar wel een duidelijke meerderheid van de respondenten naar een bepaalde richting neigde, maar minder overweldigend dan in de vorige categorie. Dit zijn de stellingen/dilemma's over de wenselijkheid van hoogbouw, de wenselijkheid om werken en wonen meer te mengen, de voorkeur voor delen van ruimte of juist privacy en de wenselijkheid van een parkeerplek voor de deur versus meer ruimte voor ontmoeten en spelen.

4) Hoogbouw, ja of nee?

Gevraagd is of men wel of niet wat zag in hoogbouw, waarbij onderscheid is gemaakt tussen 'laagbouw' (maximaal 5 verdiepingen, de huidige grens), middenbouw (5 tot 10 verdiepingen hoog) en hoogbouw. De strandgangers vertonen een duidelijke voorkeur voor laagbouw (95 stemmen), maar ook gematigde (41) en in bescheiden mate echt hoge hoogbouw (9) kennen hun voorstanders.

Harlingen kan best wat hoger	Laagbouw	Middenbouw	Hoogbouw	Twijfel
	95	41	9	2

Argumenten tegen hoogbouw

De tegenstanders van hoogbouw geven met name aan dat laagbouw beter bij (het stadsbeeld/de skyline/het uitzicht van) Harlingen past. Ook is laagbouw prettiger voor ouderen. Daarnaast wordt aangegeven dat hoogbouw het uitzicht en de privacy van omwonenden aantast. Ook zou hoogbouw vaak leiden tot sociale problemen, een lagere kwaliteit van leven en daarmee ook nadelig zijn voor het toerisme in Harlingen.

Tegenstanders van hoogbouw wijzen ook op volgens hen betere alternatieven om woonruimte te creëren als kleinere huizen bouwen (voor alleenstaanden en kleine huishoudens), gebruik maken van de ruimte die er nog rond en in Harlingen is, doorstroom bevorderen, herbesteding van bestaande gebouwen, verdichten en meer tijdelijk gebruik van panden.

Argumenten voor hoogbouw

Voorstanders van hoger bouwen voeren meermalen aan dat om aan de grote vraag naar (betaalbare) woningen te voldoen de ruimte op een gegeven moment op is en je dan 'de hoogte in' zult moeten. Daardoor hoeft dan ook minder grond bebouwd te worden en wordt het aanbod betaalbaarder. Ook kan hoogbouw het silhouet van Harlingen juist versterken door als een 'landmark' te functioneren en meer afwisseling in het silhouet te brengen. Door meer inwoners te kunnen huisvesten via hoogbouw vergroot je ook het draagvlak voor winkels en andere voorzieningen. Ten slotte leidt hoogbouw tot een nieuw type aanbod, met een mooi uitzicht over zee en/of Harlingen zelf. Ook sommige voorstanders van hoogbouw geven aan dat hoogbouw geen grote vormen aan zou moeten nemen in Harlingen, het moet gaan om goed gemotiveerde uitzonderingen.

Veel respondenten benadrukken het belang van locatie als wel tot hogere bouw wordt overgegaan. Niemand wil hoogbouw in de binnenstad. Locaties die wel als eventueel geschikt worden genoemd zijn rondom de stadsgrenzen, in de buitenwijken (Oosterpark wordt genoemd), aan de oostkant van de A31, in het buitengebied of de havens, het Spaansenterrein, de Ovotonde, de plek van de oude Aldi of in de buurt van het vierkant, het oude van der Meer terrein of (een hotel) aan de Westerzeedijk. Locaties die, naast de binnenstad, door respondenten als ongeschikt worden gezien zijn langs het kanaal of waar hoogbouw ook maar invloed heeft op de perceptie van het stadsgezicht, de monumenten of de zee.

Verder is het van belang, waar hoogbouw ook komt, om rekening te houden met die omgeving. Geen 'eenzame hoge flats' maar bijvoorbeeld bijzondere woningen in de industriehaven. Ook zou het uitzicht van naastgelegen woningen niet verstoord moeten worden.

Ten slotte doet ook de vormgeving van de hoogbouw zelf ertoe. Geen 'betonnen kolossen' maar bijvoorbeeld mooie dijkwoningen, hoogbouw omringd door water en of groen, met 'verticaal groen', dakpannen et cetera. Ook is belangrijk hoogbouw te laten passen bij de 'stijl van de stad'.

5) *Werken en wonen meer mengen of niet*

Een dilemma waarbij ook een duidelijke richting werd aangegeven is dat over het toestaan van meer menging van wonen en werk versus het behouden van de rust in woongebieden. Van de respondenten zijn 87 hier voorstander van en 44 tegenstander.

Gemak bij de hand of wonen in rust	Gemak bij de hand	Wonen in rust
	87	44

Argumenten voor meer mengen van wonen en werken

Voorstanders van het meer mengen van wonen en werken noemen vaak als voordeel dat dat de stad en wijken levend en leefbaar houdt of maakt. Meer 'reuring'. Ook leiden bijvoorbeeld kapperszaken en pleinen met voorzieningen tot meer ontmoetingen tussen wijkbewoners. Ook is het prettig dichtbij je werk te kunnen wonen, dat maakt werk en privé combineren makkelijker. En het verschaft meer mogelijkheden, gemak en service en levert werkgelegenheid op. Benoemd wordt dat met name voor ouderen een winkel, pedicure, of kapper in de buurt prettig is.

De voorstanders van meer mengen kwalificeren hun voorstander zijn vaak. Meerdere respondenten geven aan dat het zou moeten gaan om kleinschaliger bedrijvigheid, geen grote(re) bedrijven. Daarbij is wel een aandachtspunt dat bedrijven soms groeien... Genoemde bedrijven zijn veelal of detailhandel of dienstverlening. Veel genoemd worden zaken als kappers, bakkers, slagers, kleinere (buurt)winkels, ateliers, zorgbedrijfjes/praktijkruimtes/huisarts, reparatieondernemingen. Horeca is ook welkom, mits overdag geopend: wel een lunchcafeetje, of thee/koffiehuys, geen avondkroeg. Sommige respondenten kunnen ook nog leven met een eetcafé of snackbar. Een respondent vat samen dat bedrijven met vooral een functie voor de wijk zelf welkom zouden moeten zijn, om overlast van buiten de wijk te voorkomen. En als het ook nog initiatieven uit de buurt zijn, des te beter.

Over supermarkten zijn de meningen verdeeld: sommige respondenten vinden dat die er al voldoende en voldoende verspreid zijn, anderen zien wel wat in met name kleinere buurtsupermarkten, die dan ook weer een ontmoetingsfunctie kunnen vervullen. In het algemeen zou toegevoegde bedrijvigheid zich overdag moeten afspelen (kantoortijden). En overlast (geluid, stank, risico, veel verkeer) producerende bedrijven horen thuis op een industrieterrein. De mogelijkheid kantooruimte in woningbouwplannen op te nemen wordt echter wel geopperd. Ook wordt geopperd te differentiëren in rustige wijken en wijken waar meer kan (bijvoorbeeld Oosterpark of de Veste)

Hoewel de meeste respondent ingaan op het (meer) toevoegen van werken in woongebieden, geven enkelen ook suggesties voor het omgekeerde: wonen toevoegen in werkgebieden. Sommigen zien wel wat in toevoeging van wonen of praktijkruimtes/ateliers in de binnenstad, andere willen juist Voorstraat en Bredeplaats zoveel mogelijk winkelstraten houden. Maar ook bedrijventerreinen worden genoemd als plekken waar gewoond zou kunnen worden en ook waterwoningen worden geopperd. Ten slotte wordt meer mogelijkheden voor wonen met bijvoorbeeld een loods in het 'tussengebied' tussen bedrijventerrein en wonen door sommigen gewenst.

Argumenten tegen meer mengen van wonen en werken

De tegenstanders vinden de huidige situatie, met detailhandel geconcentreerd in de kern en een aantal gebieden met gecombineerde supermarkten, prima en willen dat graag zo houden. Ze waarschuwen er ook voor de vitaliteit van het centrum niet aan te tasten. Ook geven ze aan dat Harlingen niet zo groot

is en daarom sowieso al niet zover gereisd hoeft te worden voor winkels nu. Meerderen benadrukken het belang van rust waar men woont.

6) Meer gedeelde ruimte creëren of voorrang geven aan privacy

Dit dilemma legde de keuze voor tussen meer gemeenschappelijke, gedeelde ruimte creëren of het zoveel mogelijk bewaren van eenieders privacy. Er komt een voorkeur voor meer delen (76 tegen 52 respondenten) naar voren uit de resultaten, maar die is niet overweldigend.

Meer ruimte delen of liever privacy	Meer ruimte delen	Liever privacy
	76	52

Argumenten van voorstanders van meer delen

De voorstanders van meer gedeelde ruimte hanteren veelvuldig het argument dat dit tot meer ontmoeten leidt en dat dat de sociale samenhang bevordert en eenzaamheid (bijvoorbeeld onder ouderen, alleenstaanden maar ook jongeren) tegengaat. De vergrijzing maakt dit extra belangrijk. Daar komt bij dat op die manier wordt ingespeeld op de noodzaak tot meer mantel- en onderlinge zorg in de toekomst, om het zorgsysteem te ontlasten. Ook wordt gewezen op de mogelijkheid op die manier jong en oud, en in het algemeen verschillende groepen, meer met elkaar in verbinding te brengen. Ook zal het delen van ruimte leiden tot een groter gevoel van verantwoordelijkheid voor die ruimte. Daarnaast wordt aangevoerd dat Harlingen weinig openbare ruimte heeft. Een praktisch argument ten slotte is dat gedeelde voorzieningen en ruimte ook kosten kunnen besparen, zowel in de bouw als voor individuen. Genoemde voorbeelden van ruimte die gedeeld kan worden zijn gezamenlijke fietsenstallingen, hondenuitlaatplaatsen, hofjes, gezamenlijk groen/tuinen, gezamenlijke wasruimtes en parkeren. Eventueel gezamenlijk onderhoud van die ruimtes door de gebruikers drukt zowel de kosten als draagt extra bij tot verbinding.

Argumenten van voorstanders van privacy

De voorstanders van zoveel mogelijk privacy bewaren geven aan hun eigen ruimte, rust en privacy zeer belangrijk te vinden. Ze zijn geen tegenstander van meer ruimte delen voor hen die dat willen, zo lang maar de mogelijkheid blijft bestaan om daar wel of niet voor te kiezen. Er moet variatie blijven bestaan. Net als bij het mengen van wonen en werken wordt gewezen op het belang van differentiatie: onderzoek de behoefte hiertoe in verschillende wijken. Een interessante suggestie is mogelijkheden te onderzoeken tot 'deeltijd delen'. Ruimte zou dan bijvoorbeeld overdag openbaar kunnen zijn en 's avonds gecompartmenteerd worden (met bijvoorbeeld flexibele wanden) tot privéruimte. Praktisch wordt erop gewezen dat het creëren van gedeelde ruimten vooral zal moeten plaatsvinden bij nieuwbouw en dan ook wellicht alleen voor specifieke doelgroepen.

7) Een parkeerplek voor de deur of meer ruimte voor spelen en ontmoeten

Dit dilemma draaide om de keuze tussen het gemak (behouden) van een parkeerplek vlak voor de deur, of meer ruimte creëren voor bijvoorbeeld groen, spelen en ontmoeten door parkeren wat verder weg te situeren. Dat dilemma leverde een duidelijke voorkeur voor het tweede op (84 tegen 40).

Parkeerplek of spelen	Parkeerplek	Spelen
	40	84

Argumenten voor een parkeerplek voor de deur

De voorstanders van een parkeerplek voor de deur geven aan dat ze in deze omgeving echt een auto nodig hebben, dus ook een parkeerplek in de buurt. Ook geven ze aan dat een parkeerplek voor de

deur op oudere leeftijd toch wel erg wenselijk is, ook voor (oudere) bezoekers. Sommigen geven aan dat 1 parkeerplek per woning genoeg zou zijn, in geval van meer auto's kunnen die verder weg geparkeerd worden.

Argumenten voor meer ruimte voor spelen en ontmoeten

Voorstanders van meer ruimte voor spelen en ontmoeten benadrukken het belang van ruimte voor kinderen om buiten te spelen en willen best een stukje lopen om bij hun auto te komen, al varieert de definitie van 'een stukje' (een minuut, paar minuten, 100, 200 of 500 meter). Dat is ook nog eens goed voor de conditie en gezondheid. Meer principieel vindt een aantal van hen dat de auto meer op het tweede plan zou moeten komen en meer 'uit het zicht'. Zij betreuren dat veel mooie plekken in Harlingen door auto's aan het oog worden onttrokken. De ruimte voor spelen en ontmoeten zou volgens meerdere respondenten ook groener moeten zijn dan nu. Ook zou die ontmoetingsruimte dan meer moeten worden aangekleed met bankjes en dergelijke.

Ook voorstanders van meer ruimte voor spelen en ontmoeten benadrukken dat dit niet ten koste mag gaan van ouderen en mensen met beperkingen. Om hiermee om te gaan wordt bijvoorbeeld parkeren voor de deur met een 'zorgvergunning' geopperd, voor ouderen of anderen met zorgbehoefte. Een bredere suggestie is parkeervergunningen voor inwoners algemeen in te voeren voor de centrale plekken die dan gecreëerd worden.

Meerdere respondenten wijzen op de parkeerdruk door toerisme, bijvoorbeeld bij B&B's. Het pleidooi is toeristen zoveel mogelijk buiten het centrum en de woongebieden te laten parkeren. Ook worden een aantal andere suggesties gedaan om de parkeerdruk te verminderen, zoals een maximum in te stellen van 1 auto per adres of parkeertarieven te verhogen (met name in het centrum), de kosten van parkeervergunningen verhogen of deelauto's te faciliteren in nieuwbouw. Een interessante suggestie is om op bepaalde plekken ook bij privéwoningen alleen parkeren voor 'laden en lossen' toe te staan, voor bijvoorbeeld boodschappen of gereedschap.

Daarnaast wordt aangegeven dat om mensen af te kunnen laten zien van hun parkeerplek voor de deur wel een aantal randvoorwaarden van belang zijn. Goede centrale (goedkope of gratis) parkeergelegenheid aan de randen van woonwijken (maar wel op loopafstand) en net buiten het centrum is dan van groot belang, al dan niet ondergronds. Dan kan dat spelen en ontmoeten ook nog bovenop de parkeergarage. Andere suggesties zijn parkeren op daken of een 'parkeerpier' met een promenade daar bovenop. Ook helpt het zoveel mogelijk zaken op loopafstand te hebben.

De twijfelgevallen

Ten slotte is er een categorie stellingen/dilemma's waar de meningen redelijk gelijk verdeeld waren. De eerste daarvan is de keuze tussen wel of niet ingrijpen bij het aanbieden van ongezonde verleidingen in de buurt van jongeren. Ook over de toelaatbaarheid leefbaarheid in te leveren ten gunste van meer woningen en de keuze tussen meer groen of meer voorzieningen waren de meningen verdeeld.

8) Wel of niet ingrijpen bij ongezonde verleidingen voor jongeren

Dit dilemma draaide om de vraag of de gemeente moet ingrijpen tegen snackverkoop dicht bij scholen of niet. Iets meer respondenten (71) zijn voorstander van ingrijpen bij ongezonde verleidingen voor jongeren dan tegenstander (54). Maar het verschil is klein.

Ongezonde verleiding	Wel ingrijpen	Niet ingrijpen
	71	54

Argumenten van voorstanders van ingrijpen

De voorstanders van ingrijpen geven vaak aan dat jongeren nog niet de verantwoordelijkheid volledig aan kunnen om zelf weerstand te bieden. Daarom zou het ze niet te makkelijk moeten worden gemaakt om aan ongezonde producten te komen. Ook is er 'al genoeg' ongezond aanbod in Harlingen. Voorstanders van ingrijpen zien dit ook nadrukkelijk als gemeentelijke verantwoordelijkheid en geven aan dat de gemeente daar ook de juridische instrumenten voor heeft (of daar anders voor zou moeten zorgen).

Argumenten van tegenstanders van ingrijpen

Tegenstanders van ingrijpen wijzen erop dat het de verantwoordelijkheid van ouders en jongeren zelf (sommigen noemen ook scholen en ondernemers) is om hun eigen gezondheid te bewaken. Een principiële argument is dat overheids'betutteling' wordt afgewezen. Meer praktisch schatten meerdere respondenten in dat het niet gaat helpen: ongezonde zaken worden dan wel elders (supermarkt, benzinepomp) of van wat verder weg gehaald. Ook in dit geval speelt een rol dat Harlingen niet zo groot is.

Meerdere respondenten vinden dat de aandacht zich beter (ook) op zaken als drugs, drank en roken zou kunnen richten. Een deel daarvan vindt dat ingrijpen bij snacks en fris meer bij de opvoeders hoort, maar voor deze zwaardere zaken ingrijpen door de gemeente wel gerechtvaardigd is.

Zowel voor- als tegenstanders van ingrijpen wijzen op mogelijke alternatieven, zowel in plaats van ingrijpen in de locaties van ongezonde verleidingen als aanvullend daarop. Een veelgenoemd (aanvullend) alternatief is voorlichting van ouders en leerlingen, al dan niet op school. Ook wordt aangeraden voor 'goede alternatieven' te zorgen: gezonde, 'hippe snacks' op school of bij de groenteboer in de buurt.

9) Leefbaarheid inleveren ten gunste van meer bouwen en wonen?

Dit dilemma draaide om de vraag of tijdelijk of permanent wat inleveren op leefbaarheid acceptabel is als op die manier meer woningen tot stand kunnen komen. Dat leverde een vrijwel gelijke score op, met 65 respondenten voor het verruimen van leefbaarheidsgrenzen en 63 tegen.

Maximaal leefbaar of maximaal bouwen	Maximaal leefbaar	Maximaal bouwen
	63	65

Argumenten om verminderde leefbaarheid te accepteren

Het voornaamste argument voor degenen die wat minder leefbaarheid ten gunste van meer woningen acceptabel vinden is dat dit de woningmarkt wat ruimer kan maken. Echter, voor de meesten van hen geldt dat ze die verminderde leefbaarheid alleen *tijdelijk*, en meestal alleen tijdens de bouw, acceptabel vinden. En dat tijdelijk heeft dan zowel betrekking op de absolute duur van de overlast als dagelijks: velen vinden alleen overdag overlast acceptabel. Overlast tijdens evenementen is ook acceptabel. Ook vinden ze het belangrijk dat daar dan vooraf en tijdens duidelijk over wordt gecommuniceerd. Ten slotte is een angst van sommigen dat tijdelijke vermindering van leefbaarheid in de praktijk uiteindelijk permanent wordt gedoogd.

Degenen die ook enige *permanente* vermindering van leefbaarheid acceptabel vinden geven aan dat enige vorm van overlast bij het leven hoort en dat dat soms voor lief moet worden genomen. Woningen zijn hard nodig. Wel geven sommigen aan dat verminderde leefbaarheid alleen acceptabel is onder zeer strikte, vooraf vastgestelde en door alle belanghebbenden mee ingestemde voorwaarden

Argumenten om geen verminderde leefbaarheid te accepteren

Degenen die leefbaarheid onaantastbaar vinden geven onder meer aan dat Harlingen niet te ver moet doorgroeien maar zijn knusheid en ontspannen karakter moet behouden. Leefbaarheid en rust vormen juist de kracht van Harlingen. Leefbaarheid aantasten zou leiden tot verminderd welzijn en wellicht zelfs agressie. Zij wijzen ook op mogelijkheden om te bouwen zonder leefbaarheid aan te hoeven tasten, bijvoorbeeld aan de rand van Ludinga en op eventuele mogelijkheden voor innovatie, zoals geluidswalwoningen. Ook zijn ze bang dat eventueel tijdelijk inleveren langdurig wordt.

10) Groen of voorzieningen?

Dit dilemma draaide om de vraag of bij het inrichten van een wijk de respondenten meer waarde hechten aan (meer) groen of aan voorzieningen. Dat leverde wat meer stemmen op voor groen (65) dan voor voorzieningen (42), maar ook hier is het verschil bescheiden.

Groen of voorzieningen	Groen	Voorzieningen
	65	42

Argumenten voor groen

Voorstanders van groen geven aan dat groen sterk bijdraagt aan rust, leefbaarheid en gezondheid en goed is voor het milieu. De verkoeling die bijvoorbeeld bomen bieden en de mogelijkheden in groen water op te vangen worden steeds belangrijker nu temperaturen blijven stijgen. Daarnaast biedt groen een prettige omgeving om elkaar in te ontmoeten. Ook geven ze aan dat er in Harlingen relatief weinig groen zou zijn (Ludinga wordt een aantal keren genoemd) en al voldoende voorzieningen, die vanwege de bescheiden schaal van Harlingen ook altijd wel dichtbij zijn. Een aantal respondenten geeft aan in en rondom Harlingen met name bomen/bos te missen.

Argumenten voor voorzieningen

Voorstanders van voorzieningen benadrukken dat dit belangrijk is voor de leefbaarheid en levendigheid en goede voorzieningen horen bij een stad. Zij vinden Harlingen juist al behoorlijk groen en wijzen op de mogelijkheden om uit te waaien bij de Waddenzee. Ze hebben voorzieningen graag dichtbij, omdat die ook dagelijks gebruikt worden. Voor ouderen is dit nog extra belangrijk. Groen zou dan wat meer aan de randen van Harlingen kunnen zijn.

Dit is het onderwerp waarbij de meeste respondenten aangeven niet echt een tegenstelling te zien. Groen en voorzieningen zouden goed te combineren zijn. Respondenten geven daarvan ook bestaande of mogelijke voorbeelden, als supermarkten ingebed in bomen of ander groen of platte daken vergroenen. Een suggestie die wordt gegeven is om bijvoorbeeld bij het aanleggen van voorzieningen ook een percentage groen te verplichten. Een andere suggestie die wordt gegeven, ten slotte, is om mobiele voorzieningen bij toerbeurt diverse wijken te laten aandoen (bus of SRV-wagen met boeken, kleding, inloopspreekuur jeugd/zorg/financiën).